

ค่าเงินบาทกับระบบเศรษฐกิจไทย

ณัฐพงศ์ พันธุ์ไชย

วิทยากรชำนาญการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

ประเด็นเรื่อง “ค่าเงินบาทของไทย” ปัจจุบันนับเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของไทยในภาพรวม เช่น การนำเข้าและการส่งออกสินค้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับต้นทุนการผลิตและกำไรของผู้ประกอบการ ความสนใจและความเชื่อมั่นต่อการลงทุนของนักลงทุน อัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจภายในประเทศ (GDP) เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์กับเรื่องของค่าเงินบาททั้งสิ้น อีกทั้ง ช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยจากแบบคงที่ ซึ่งผูกค่าเงินบาทไว้กับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (ระบบตะกร้าเงิน : Basket Currency) มาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Floating Exchange Rate) ส่งผลให้ค่าเงินบาทมีความผันผวน สามารถแข็งค่าขึ้นหรืออ่อนค่าลงได้ตามภาวะเศรษฐกิจจริง หรือจากความต้องการของอุปสงค์และอุปทานในตลาดการเงินโลก ดังนั้น “ค่าเงินบาท” ถือเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จากผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของไทย ดังที่กล่าวมาข้างต้น

การที่จะบอกว่าค่าเงินบาทซึ่งมีความผันผวนนั้น มีลักษณะเป็นเช่นไร “แข็งค่าขึ้น (Appreciation)” หรือ “อ่อนค่าลง (Depreciation)” จำเป็นต้องทำการเปรียบเทียบค่าเงินบาทกับค่าเงินสกุลอื่น ๆ ในตลาดการเงินโลก ซึ่งโดยทั่วไปจะเปรียบเทียบกับเงินสกุลหลัก เช่น “ค่าเงินบาทเปรียบเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ” หรือ “ค่าเงินบาทเปรียบเทียบกับค่าเงินยูโร” เป็นต้น โดยปัจจุบันข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย วันที่ 14 กันยายน 2558 “ค่าเงินบาทต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นประมาณ 36.05 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ หมายความว่า สามารถนำเงิน 36.05 บาท ไปแลกเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ได้ 1 ดอลลาร์” หรือ “ค่าเงินบาทต่อค่าเงินยูโร คิดเป็นประมาณ 41.21 บาท ต่อ 1 ยูโร หมายความว่า สามารถนำเงิน 41.21 บาท ไปแลกเงินยูโรได้ 1 ยูโร เป็นต้น

เมื่อค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น จะเป็นอย่างไร

ลักษณะที่เกิดขึ้น คือ เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเงินบาทกับค่าเงินสกุลหลักอื่น อาทิ ค่าเงินบาทเปรียบเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ หากค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น จะหมายความว่า เงินบาทมีค่ามากขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ใช้จำนวนเงินบาทเท่าเดิมสามารถแลกเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ได้ในจำนวนที่มากขึ้น หรือ ใช้เงินบาทจำนวนน้อยลงในการแลกเงิน 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ก็ได้ เช่น ปัจจุบันเงินบาทจำนวน 36.05 บาทแลกได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ หากในอนาคตใช้เงินบาทเพียง 35 บาทสามารถแลกได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ กรณีเช่นนี้ถือได้ว่าค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น เป็นต้น

สาเหตุที่ทำให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น

1. ปริมาณเงินลงทุนจากต่างชาติที่เข้ามาในประเทศเพิ่มสูงขึ้น กล่าวคือ ในภาวะปกติ หากประเทศใดมีภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศที่เข้มแข็ง มีเสถียรภาพ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะอยู่ในเกณฑ์ดี หรือเมื่อทำการเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ แล้วมีภาวะเศรษฐกิจที่ดีกว่า เหมาะแก่การลงทุนหรือเพื่อแสวงหากำไรจากนักลงทุน ประเทศเหล่านี้จะได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ ภายหลังจากการเกิดปัญหาวิกฤติซับไพรม์ (Subprime Crisis) ของอเมริกาและภาวะวิกฤติทางการเงินของยุโรป ตลาดหุ้นหรือตลาดหุ้นของไทย ได้มีนักลงทุนต่างชาตินำเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมากเพื่อแสวงหากำไร ทำให้ปริมาณเงินตราต่างประเทศจากการลงทุนของต่างชาติในประเทศไทยมีมากขึ้น โดยนักลงทุนต่างชาติเหล่านี้จะต้องนำเงินตราต่างประเทศซึ่งเป็นเงินสกุลอื่นมาแลกเป็นเงินบาทก่อน เนื่องจากไม่สามารถนำเงินตราต่างประเทศมาลงทุนในตลาดหุ้นหรือตลาดหุ้นไทยได้โดยตรง ส่งผลให้ในช่วงระยะเวลานั้น ความต้องการเงินบาทจะสูงขึ้น โดยที่ปริมาณเงินบาทในระบบเศรษฐกิจยังมีเท่าเดิม เมื่อเป็นเช่นนี้ “ค่าเงินบาทจะมีค่าสูงขึ้นหรือแข็งค่าขึ้น” ตามกลไกของตลาด

2. เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเงินสกุลหลักอื่นกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ แล้วปรากฏว่า แข็งค่ามากขึ้น ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน เช่น กรณีค่าเงินหยวนของจีนในช่วง พ.ศ. 2553 จากการที่จีนได้มีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศมาเป็นระยะเวลาหลายปี ส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นบวกอย่างต่อเนื่อง (Double Digit Growth) และจีนยังเป็นประเทศที่มีปริมาณเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมากที่สุดในโลก มีภาวะเกินดุลการค้ากับสหรัฐฯ มานานหลายปี และกำลังพยายามผลักดันให้เงินหยวนเป็นเงินสกุลหลักของโลก สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหนุนให้ค่าเงินหยวนแข็งค่าขึ้น แต่ทางการของจีนได้ทำการแทรกแซงค่าเงินหยวนให้อ่อนค่ากว่าความเป็นจริง (Currency Manipulator) เพื่อความได้เปรียบทางการค้าและการลงทุน ทำให้ถูกเพ่งเล็งจากสหรัฐฯ และนานาชาติ ต่อมาจีนก็ได้ผ่อนคลายเป็นค่าเงินหยวนแข็งค่าขึ้นบ้าง เพื่อเป็นการลดแรงกดดัน ส่งผลให้ในช่วงระยะเวลานั้น สกุลเงินของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นตามไปด้วย เมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

3. กรณีที่การส่งออกหรือการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีมากยิ่งขึ้น จะส่งผลให้ชาวต่างชาติรู้จักสินค้าของไทย หรือเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองไทย เกิดการใช้จ่ายหรือจับจ่ายใช้สอยสินค้ามากขึ้น ด้วยเหตุที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะต้องแลกเงินตราต่างประเทศเป็นเงินบาทก่อน เพื่อจะซื้อสินค้าไทยหรือมาท่องเที่ยวในเมืองไทยได้ ทำให้ความต้องการเงินบาทมีมากขึ้นตามลำดับ และจะส่งผลต่อระดับรายได้ของประเทศที่มากขึ้น สามารถนำมาใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศได้ในอนาคต กรณีเช่นนี้ส่งผลให้ “ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น”

4. ปริมาณเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ หากมีปริมาณที่มากพอหรือเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ จะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นของนักลงทุนหรือในสายตาของต่างชาติ ค่าเงินบาทจะมีเสถียรภาพมากขึ้นได้ และกรณีหากค่าเงินบาทอ่อนค่าลงเร็วจนเกินไป จนอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องเสถียรภาพของค่าเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจทำการแทรกแซงเพื่อให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นได้ เช่น การขายเงินตราต่างประเทศออกสู่ระบบเศรษฐกิจ หรือการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงพื้นฐานทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศในขณะนั้นด้วย เป็นต้น

มุมมองของผู้ศึกษา หากภาวะการเงินของประเทศมีแนวโน้มที่จะแข็งค่ามากและเร็วจนเกินไป จนอาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเงิน เครื่องมือสำคัญที่อาจช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ การใช้นโยบายการเงิน โดย “การลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย” การกระทำดังกล่าว จะส่งผลให้ปริมาณเงินตราต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศลดลง และมีการถ่ายเทปริมาณเงินบาทเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแทน ปริมาณเงินบาทในระบบจะเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงได้ อีกทั้งการลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายจะทำให้ส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยของประเทศไทยกับต่างชาติลดลงด้วย ซึ่งช่วยให้อัตราการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนของต่างชาติ ที่จะเข้ามาลงทุนเพื่อแสวงหากำไรจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยชะลอลงได้ นับเป็นวิธีการสกัดกั้นเม็ดเงินหรือปริมาณเงินลงทุนระยะสั้นจากต่างชาติได้ทางหนึ่ง

สำหรับการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศนั้น เช่น วัตถุดิบ เครื่องจักร น้ำมัน เป็นต้น ผู้ประกอบการย่อมได้รับประโยชน์จากการแข็งค่าขึ้นของค่าเงินบาทในเรื่องของต้นทุนที่ลดลง เนื่องจากการซื้อขายสินค้าต้องแลกเงินบาทเป็นเงินตราต่างประเทศก่อน เมื่อค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น จำนวนเงินบาทที่ใช้แลกเปลี่ยนเป็นสกุลเงินตราต่างประเทศก็จะใช้น้อยลง อีกทั้ง ยังเป็นโอกาสในการใช้ประโยชน์จากค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นมาชำระหนี้สกุลเงินต่างประเทศได้

แต่การที่ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างรวดเร็ว ก็จะมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการส่งออกจากกำไรที่ลดลง หรือกระทบต่อรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศได้เช่นกัน ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้เป็นเวลานาน อาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดทุนของกิจการ ปัญหาการว่างงาน และจะส่งผลต่อการอัตราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (GDP) เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจไทยนั้นยังต้องพึ่งพารายได้จากการส่งออกและรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักนั่นเอง

เมื่อค่าเงินบาทอ่อนค่าลง จะเป็นอย่างไร

ลักษณะที่เกิดขึ้นจะตรงข้ามกับกรณีค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบค่าเงินบาทกับค่าเงินสกุลหลักอื่น อาทิ ค่าเงินบาทเปรียบเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ หากเงินบาทอ่อนค่าลง จะหมายความว่า เงินบาทมีค่าลดลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ใช้จำนวนเงินบาทเท่าเดิมสามารถแลกเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ได้จำนวนลดลง หรือ ใช้เงินบาทจำนวนมากขึ้นในการแลกเงิน 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ก็ได้ เช่น ปัจจุบันเงินบาทจำนวน 36.05 บาทแลกได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ หากในอนาคตใช้เงินบาท 37 บาทสามารถแลกได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ กรณีเช่นนี้ถือได้ว่าค่าเงินบาทอ่อนค่าลง เป็นต้น

สาเหตุที่ทำให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลง เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น

1. ปริมาณเงินลงทุนจากต่างชาติที่เข้ามาในประเทศลดลงหรือมีการไหลออกของเงินลงทุน ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน ในตลาดหุ้นของไทย กล่าวคือ ภายหลังจากการเกิดวิกฤติซับไพร์ม (Subprime Crisis) ธนาคารกลางของสหรัฐฯ (Federal Reserve System : Fed) ได้ทำนโยบายการเงิน (Monetary Policy) โดยการลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลง (Fed Funds rate) จนอัตราดอกเบี้ยคงเหลือประมาณร้อยละ 0 - 0.25 และใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเชิงปริมาณ (Quantitative Easing : QE)

เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดย Fed ทำการเพิ่มปริมาณเงินดอลลาร์ และอัดฉีดเงินดังกล่าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ส่งผลให้สภาพคล่องของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ จึงอ่อนค่าลง ในขณะที่เดียวกันยังเกิดปัญหาวิกฤติทางการเงินของยุโรปจากภาวะหนี้สินของกลุ่มประเทศโปรตุเกส อิตาลี ไอร์แลนด์ กรีซ และสเปน (PIIGS) ส่งผลให้เกิดการชะงักงันของภาวะเศรษฐกิจในยุโรป ดังนั้น นักลงทุนจึงต้องแสวงหาแหล่งลงทุนใหม่ นั่นคือ ประเทศในแถบเอเชีย ทำให้ค่าเงินของประเทศในแถบเอเชียแข็งค่าขึ้นสำหรับประเทศไทยนั้น ภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าว ตลาดทุนหรือตลาดหุ้นของไทย ได้มีนักลงทุนต่างชาตินำเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมาก ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นซบเซา ส่งผลให้ค่าเงินบาทไทยแข็งค่าขึ้นตามลำดับ

แต่ในปัจจุบันปัญหาเศรษฐกิจโดยเฉพาะสหรัฐฯ มีสัญญาณเริ่มฟื้นตัวชัดเจนขึ้น มีอัตราการว่างงานลดลง (สหรัฐฯ ว่างกรอบเป้าหมายอัตราการว่างงานไม่เกินร้อยละ 6 และกรอบอัตราเงินเฟ้อไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2) ภาวะเศรษฐกิจดีขึ้นเป็นลำดับ ส่งผลให้มีแนวโน้มว่า ในอนาคตสหรัฐฯ จะประกาศขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างแน่นอน ทำให้นักลงทุนต่างชาติที่เคยนำเงินมาลงทุนในไทย เริ่มนำเม็ดเงินออกจากตลาดหุ้นของไทย โดยนำเงินบาทมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศคืน ทำให้ความต้องการของเงินบาทลดลง ปริมาณเงินบาทในระบบสูงขึ้น กรณีเช่นนี้ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงในที่สุด

2. ปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกประสบปัญหาชะลอตัวและซบเซาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในของหลายประเทศ แม้ว่าที่ผ่านมาหลาย ๆ ประเทศ อาทิ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ยุโรป จะมีการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายนโยบายเชิงปริมาณ (Quantitative Easing : QE) ด้วยการเพิ่มปริมาณเงินในระบบและประกาศใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำ แต่เศรษฐกิจก็ยังไม่ฟื้นตัวซบเซาที่คาดไว้ อีกทั้ง จีนเริ่มประสบปัญหาตัวเลขชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ อาทิ ภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม และภาคการส่งออกที่เริ่มลดลงเรื่อย ๆ และจากแนวโน้มค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่เริ่มแข็งค่าขึ้น ส่งผลให้จีนเริ่มสูญเสียความสามารถในการแข่งขันเรื่องการส่งออกแก่ประเทศคู่ค้าและคู่แข่งที่สำคัญ โดยเฉพาะญี่ปุ่นและยุโรป ดังนั้น เพื่อชิงความได้เปรียบทางการค้า จีนจึงได้ประกาศลดอัตราค่าเงินหยวนถึง 3 ครั้ง ในช่วงระยะเวลาเพียง 3 วัน (11 - 13 สิงหาคม 2558) ส่งผลให้ค่าเงินหยวนจากที่เคยแข็งค่านั้นอ่อนค่าลงทันทีถึงร้อยละ 4.6 กรณีดังกล่าว ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงตามไปด้วยเมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

มุมมองของผู้ศึกษา โดยปกติหากภาวะการเงินของประเทศมีแนวโน้มที่อ่อนค่า จะส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวและการส่งออก แต่ก็มีผลกระทบต่อการนำเข้าสินค้าดังที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น ประเทศที่พึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก จึงมักจะควบคุมค่าเงินของประเทศตนให้อ่อนค่ากว่าคู่แข่งเพื่อประโยชน์ทางการค้า แต่หากการอ่อนค่าของเงินนั้นมีมากและเร็วจนเกินไป ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเงินได้ และมักจะเกิดปัญหาเงินเฟ้อภายในประเทศตามมา ดังนั้น เครื่องมือสำคัญที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาค่าเงินที่อ่อนค่าจนเกินไป คือ การใช้นโยบายการเงิน โดย “การขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย” การกระทำดังกล่าวจะส่งผลให้ปริมาณเงินบาทในระบบลดลง ค่าเงินบาทก็จะแข็งค่าขึ้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เห็นได้ว่า ค่าของเงินบาทส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ทั้งการนำเข้าและการส่งออก ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งค่าของเงินบาทนั้นสามารถขึ้นหรือลงได้ตามกลไกตลาดการเงินโลก ทั้งนี้คงไม่สามารถบอกได้อย่างแน่ชัดว่า ค่าเงินบาทแข็งค่าหรืออ่อนค่า อย่างไรก็ดีจะดีกว่าหรือเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจไทยมากกว่ากัน หรือควรจะอยู่ที่ระดับใด เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับสภาพของเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หากค่าเงินแข็งค่าหรืออ่อนค่าเป็นเวลานาน ก็ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ค่าเงินบาทที่จะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างแท้จริง คือ **“ค่าเงินบาทที่มีเสถียรภาพ ไม่ผันผวน หรือไม่เปลี่ยนแปลงขึ้นลงอย่างรวดเร็ว และอยู่ในระดับที่เหมาะสมไม่แข็งค่าหรืออ่อนค่าจนเกินไป”** เพื่อให้ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนสามารถคาดการณ์ ปรับตัว เพื่อหาแนวทางรับมือต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้

ดังนั้น ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนจำเป็นต้องติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เข้าใจถึงสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ อีกทั้ง ควรบริหารจัดการความเสี่ยงจากความผันผวนของค่าเงินหรืออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ อาทิ การทำสัญญาซื้อ/ขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า (Forward Contract) หรือ การซื้อสิทธิที่จะซื้อหรือซื้อสิทธิที่จะขายเงินตราต่างประเทศในอนาคต (Options) เพื่อความปลอดภัยของธุรกิจมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ค่าเงินแข็งเกิดจากอะไร. (17 พฤศจิกายน 2553). สืบค้น 15 กันยายน 2558 จาก <http://www.kobsak.com/?p=4444>

พิพัฒน์ เหลืองนฤมิตชัย. (12 สิงหาคม 2558). **เมื่อเงินเข้าสู่สงครามค่าเงิน (อีกรอบ).** สืบค้น 15 กันยายน 2558 จาก <http://thaipublica.org/2015/08/pipat-40/>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (14 กันยายน 2558). **อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ.** สืบค้น 15 กันยายน 2558 จาก <https://www.bot.or.th/thai/statistics/financialmarkets/exchangerate/layouts/application/exchangerate/exchangerate.aspx>

_____. (ธันวาคม 2554). **การบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน.** สืบค้น 15 กันยายน 2558 จาก https://www.bot.or.th/thai/financialmarkets/documents/fx_riskmngt.pdf

มองทุกมุม "ลดค่าเงินหยวน" เขย่าเศรษฐกิจโลก จีนเติมพันธบัตรใหม่. สืบค้น 15 กันยายน 2558 จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1439788166

ว่าที่พันตรี ยุทธการ โกษากุล. (2558). **ค่าเงินบาทแข็งตัวกับแนวทางบรรเทาและแก้ไขปัญหาแรงงานอันเกิดจากผลกระทบของปัญหาเศรษฐกิจด้วยกลไกแรงงานสัมพันธ์.** สืบค้น 15 กันยายน 2558 จาก <http://www.labour.go.th/th/attachments/article/9807/lrb-16112554.pdf>